

ИЗВЈЕШТАЈ РЕЦЕНЗЕНТА ЗА СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ

Подаци о високошколској установи		
Назив, адреса и е-mail адреса институције	Универзитет за пословне студије, Бања Лука, Јована Дучића 37а, ups@univerzitetps.com Факултет правних наука	
Интернет адреса	www.univerzitetps.com	
Назив, број и датум акта о оснивању	Одлука о оснивању, 01/2006. од 25. 1. 2006. године	
Пореско-идентификациони број (ПИБ)	ЈИБ 4402390490009	
Матични број додијељен од Републичког завода за статистику	11003818	
Име, презиме и адреса (назив и сједиште) оснивача	Радован Клинцов, Ранка Шипке 85, Бања Лука	
Број и датум одлуке о именовању лица овлашћеног за заступање		
Број и датум дозволе за рад високошколске установе	Дозвола за рад Министарства просвјете и културе Републике Српске бр. 07.023-612-320-2/11 од 31.10. 2011.год.	
Број и датум дозволе за рад ван сједишта		
Организациона јединица на којој се изводи студијски програм и одговорна лица	Факултет правних наука, Проф. др Миле Матијевић	
Контакт особа:	Проф. др Радован Клинцов	
Број телефона:	++ 387 51 248 335	
Студијски програми пријављени за евалуацију		
Назив студијског програма:	Ниво студија	Назив(и) излазних квалификација
Правне науке	Први и Други циклус	Дипломирани правник - 240 ЕЦТС Мастер права – 300 ЕЦТС

ДОБРЕ СТРАНЕ:

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA ZA KRITERIJUM B2 - KREIRANJE I ODOBRAVANJE STUDIJSKIH PROGRAMA

U prilogima Aplikacionog materijala, linkovima na str. 11 za licencirani studij prava I ciklusa i licencirani master prava/II ciklus postoji solidna dokumentacija o sadržaju ovih studijskih programa, kao i pod B.2.3.1. aplikacionog materijala od 28. do 41. strane.

B.2.1.3. Navedeni su referentni studijski programi, ali je trebalo uzeti još kvalitetnije studijske programe prava, i slediti u većoj meri sličnosti sa dokazano kvalitetnim studijskim programima pravnih studija. Kod poređenja sa referentnim programima iz Kragujevca i Budve, ima možda previše razlika u odnosu na oba navedena.

B.2.1.5. Deklarativno su sleđena pravila, procedure, zahtevi, preporuke Saveta Evrope, ali sve to je više usmereno na ukupan obrazovni program Univerziteta za poslovno pravo, a mnogo manje od potrebnog je vezano za same studije prava.

B.2.2.2. Studenti su informisani preko sajta, u samoevaluacionom materijalu je navedena uporedivost i s kojim studijskim programima se vrši poređenje, ali ta uporedivost je u suštini mala.

B.2.3.1. Nastavni planovi su detaljni, način izvođenja nastave takođe.

B.2.3.4. Pravilnikom određivanju broja ECTS se uređuje koji predmet koliko bodova zavređuje.

B.2.3.5 Pravilnik o izradi diplomskog rada postoji.

2.3.5.7. Stečene kompetencije se mere i definišu Prilogom B.2.19 - Matrica i izlazne kompetencije studijskog programa

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA ZA KRITERIJUM B3 (Ciklusi I i II) - UČENJE, PODUČAVANJE I OCJENJIVANJE USMERENO KA STUDENTU

B.3.1.2. Studenti jesu uključeni u proces evaluacije i jesu obavezni učesnici u upravljačkim telima.

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.4. (Ciklusi I i II) - UPIS I NAPREDOVANJE STUDENATA, PRIZNAVANJE, SERTIFIKACIJA

B.4.2. Prijemni ispit je predviđen za upis, a pre toga raspisani konkurs.

B.4.3. Stručna praksa za Ciklus I je dovoljno detaljno objašnjena 'jednomesečna praksa u advokaturi, osnovnom sudu. Nortarijatu, privrednim institucijama, lokalnoj samoupravi, doduše bez detalja i priloženog Pravilnika. i

B.4.4. Korektno je što se priznaje da mobilnost studenata još nije razvijena i da je slabija strana.

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA ZA B.5 - (Ciklusi I i II) - NASTAVNO OSOBLJE

B.5.3. Dobro je da se priznaje da veza između edukacije/nauke i istraživanja nije još zaživela.

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.6- (Ciklus I i II) - RESURSI ZA UČENJE I PODRŠKA STUDENTIMA

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.8 (Ciklus I i II) - INFORMISANJE JAVNOSTI

Relativno je ubedljiv opis načina i metoda informisanja javnosti, kao i informisanja studenata preko sajta, informatora, bilborda, ...(str. 66, 67, 68). Ništa posebno nije navedeno za Ciklus I i Ciklus II pravnih studija i informisanje studenata, mada - ono što se odnosi na informator, bilborde i sajt verovatno ili sigurno obuhvata u informacije o master studijama prava.

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.9. (Ciklus I i II) - KONTINUIRANO PRAĆENJE I PERIODIČNA REVIZIJA STUDIJSKIH PROGRAMA

Relativno deluje ubedljivo, mada frazerski, čitav ovaj deo objašnjenja, u kome se pominju oba ciklusa pravnih studija - I i II, što je inače retko. Navodi se i čitav niz pravilnika: "Процедуре за предлагање, прихватање, праћење и провођење студијских програма дефинисани су Статутом Универзитета, Правилником о студијским програмима, Стандардима за обезбеђење квалитета студијских програма, Поступком за обезбеђење квалитета образовног процеса, Правилником о оцењивању студената и Правилником о упису студената на Универзитету за пословне студије Бања Лука.

(Прилог 2.2. Статут Универзитета)

(Прилог 2.14. Правилник о усвајању студијских програма)

(Прилог 2.5. Стандарди за обезбеђење квалитета студијских програма)

(Прилог 2.6. Поступак за обезбеђење квалитета образовног процеса)

(Прилог 2.15. Правилник о оцењивању студената)

(Прилог 2.16. Правилник о упису студената на Универзитету за пословне студије Бања Лука)

(Прилог 2.17. Правилник о правилима основних академских студија првог степена)

(Прилог 2.18. Правилник о академским студијама другог степена)

(Прилог 2.19. Правилник о академском организовању трећег циклуса)

(Прилог 2.20. Анкете студената о квалитету наставног процеса, о квалитету подршке наставном процесу, о комуникацији)

(Прилог 2.21. Анкете свршених студената)

(Прилог 2.22. Анкете послодаваца)

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.10. (ciklus I i II) - PERIODIČNO VANJSKO OSIGURANJE KVALITETA

СЛАБЕ СТРАНЕ:

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA ZA Kriterijum B2 - KREITRANJE I ODOBRAVANJE STUDIJSKIH PROGRAMA

B.2.1.SLABE STRANE I CIKLUSA U vezi dokumenata koji treba da se odnose na pravne studije prvog ciklusa - 240 ECTS, u aplikacionom materijalu nema nema Pravilnika o akademskim studijama I stepena. U samoevaluacionom materijalu se nalazi jedan relevantan dokument za pravne studije, a to je link za Statut - Odluka Senata Univerziteta za poslovne studije o davanju saglasnosti na predlog STATUTA organizzazione jedinice "Fakultet za pravne nauke", a u

nastavku je predlog tog Statuta NNV fakulteta za pravne nauke, u kome u članu 1 postoji materijalna greška (pominje se Fakultet za poslovne studije a ne Fakultet za pravne nauke)

B.2.1. SLABE STRANE II CIKLUSA - U vezi dokumenata za kreiranje studijskog programa Master prava, Pravilnik o akademskim studijama II ciklusa, ne uključuje precizno uslove za upis na master prava, štaviše sadrži protivrečne odredbe. Naime, u Čl. 5 - Upis i uslovi upisa, Studenti Univerziteta za poslovne studije nastavljaju automatski studije II ciklusa, i nije navedeno šta sa studentima ovog ovog Univerziteta koji nisu diplomirani pravници. Na drugoj strani, isti Čl. 5 ovog Pravilnika navodi da studenti drugih fakulteta obavezno polažu 2 predmeta - Globalni finansijski menadžment i Makroekonomiju, što se očigledno opet ne odnosi na pravne studije i na regulisanje ko može da se upiše sa ovog Univerziteta na master prava i ko može da se upiše sa drugih fakulteta na master prava na ovom Univerzitetu. Ni član 9 ovog Pravilnika ne precizira ko može da stekne titulu Master prava (pored Mastera ekonomije, gastronomije, hotelijerstva, turizma, restoranstva,...).

B.2.1.2. SLABE STRANE OBA CIKLUSA - ne postoje dokumenti koji ubedljivo ukazuju na učešće studenata u kreiranju studijskog programa i njegovoj ozmeni. U aplikacionom materijalu se to pominje, ali deklarativno (str.27, samo kroz evaluacije studenata).

B.2.1.4. Navedeni su u Aplikacionom materijalu ciljevi i ishodi učenja na pravnim studijama (str 28. tačka 2 - ciljevi, i str. 29. pod tačkom 7 - ishodi učenja), ali sve je to siromašno, uprošćeno i deklarativno.

B.2.2. Dokumenti koji definišu obrazovne ciljeve i kompetencije - SLABE STRANE CIKLUSA I i II pravnih studija

Obrazovni cilj studijskog programa i postizanje kompetencija i veština u oblasti pravnih nauka je kratko i uopšteno određeno, ali ni jedan od dokumenata na koje se upućuje ne odnosi se konkretno na ciljeve i kompetencije koje se stiču na pravnim studijama niti I niti II ciklusa (osim kratko što je napisano u Opisu studijskog programa, a u Aplikacionom materijalu 0 od 28 do 41. str. Štaviše, postoji link za *Statut pravnih klinika*, koji je zapravo opet link za Statut Fakulteta za pravne nauke, na čije materijalne greške smo već ukazali.

Kaže se u Aplikacionom materijalu da Univerzitet za poslovne studije - Fakultet pravnih nauka jeste definisao svoje ciljeve učenja i nastave u skladu sa studijskim programima, kao i način njihovog izvršenja i ocene. Prvo, to je apstraktna i nejasna rečenica, sa logički pogrešnom kružnom argumentacijom. I drugo, navode se dokumenti u linkovima, od kojih ni jedan direktno ne upućuju na ciljeve pravnih studija.

(Прилог Б.1.1.3. Стратегија Универзитета за пословне студије)

(Прилог Б.2.2.1. Правилник о областима образовања)

(Прилог Б.2.2.2. Уредба Владе Републике Српске, којом се дефинише опис и структура студијског програма у процесу лиценцирања)

(Прилог Б.2.2.3.)Статут Правних клиника Факултета правних наука

B.2.2.1. Ishodi učenja definisani apstraktno i siromašno, a dokumenti na koje se upućuje ne odnose se direktno na ishode učenja

(Прилог Б.1.1.3. Стратегија Универзитета за пословне студије)

(Прилог Б.2.2.1. Правилник о областима образовања)

(Прилог Б.2.2.2. Уредба Владе Републике Српске, којом се дефинише опис и структура студијског програма у процесу лиценцирања)

B.2.2.2.3. Uporedivost je mala sa studijskim programima iz Kragujevca i Budve.

(Прилог Б.2.2.2. Извјештај о упоређивању студијског програма)

B.2.3.1. Objašnjenje strategija uvođenja promena i razvoja je paušalno i s pozivanjem na opšte

dokumente: "Акти којим су дефинисане процедуре за процес развоја, предлагања, прихватања, праћење и провођење студијских програма

су: Статут, Правилник о студијским програмима, Стандарди за обезбеђење студијских програма, као и Поступком за обезбеђење квалитета образовног процеса на Универзитету за пословне студије Бања Лука.

Овим Правилником о усвајању студијских програма утврђени су и поступак за израду, измену и усвајање студијских програма, те њихова садржина на Универзитету за пословне студије Бања Лука, као и предавање истих у процедуру лиценцирања и акредитације.

У овај поступак укључују се, директно или индиректно, сви релевантни актери: наставници, тржиште рада, студенти и потенцијални студенти, а на начине прописане овим Правилником."

Deklarativno se govori o revidiranju, o tome da će programi biti više orijentisani ka praksi, da će biti interaktivniji, više vezani za mobilnost, za unapređeni naučno istraživački rad i publikovanje, ali sve to ostaje na nivou deklarativnog u najvećoj meri.

B.2.3.2. Jeste predviđena studentska praksa, ali nisu sistematski uslovi obezbeđeni za sve studente da je pohađaju.

B.2.3.3. Paušalno se govori o prilagođavanju studija i konsultovanju raznih agenata/subjekata i institucija, preko moguće izmene NNP i preko re-licenciranja (str. 43 Aplikacionog dokumenta)

B.2.3.5. Za završni rad I ciklusa postoji Pravilnik o završnom radu, ali sudeći po Aplikacionom listu to se ne odnosi jednako i na završni master rad (ciklusa II).

B.2.3.6. Veoma paušalno i frazerski opisano kako se prate kompetencije i stečena stručnost nakon završenih studija, tj. odnos stečenih kvalifikacija i zacrtanih ciljeva po tom pitanju.

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA ZA KRITERIJUM B 3 (Ciklusi I i II)- UČENJE, PODUČAVANJE I OCJENJIVANJE USMERENO KA STUDENTU

B.3. Paušalno i frazerski je to uglavnom urađeno, mada se pominju i evaluacije, informisanost studenata.

B.3.1.3. Pominje se samo da studenti imaju pravi žalbe na ocene i da je bilo nekoliko njih, ali nema ničega o pravo žalbe na postupanje, seksualno zlostavljanje, korupciju, diskriminaciju, etički problematične situacije.

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.4. (Ciklusi I ii II) - UPIS I NAPREDOVANJE STUDENATA, PRIZNAVANJE, SERTIFIKACIJA

B.4.1. Opisana je procedura i kriterijumi za priznavanje ispita kod prelaza s drugih visoko-školskih ustanova ili viših škola. Stiće se utisak da su kriterijumi veoma rastegljivi (zavise i od procene komisija koje se ad hoc formiraju) i da je fokkus na dobijanju što više studenata bez garantovanih kvaliteta prethodno stečenih znanja. Vrlo malo bodova postignutih na 1. godini je dovoljno za prelaz na 2, a isto važi i za kasnije godine (videti Aplikacioni materijal str. 49). takođe, poziva se na Obrazac za priznavanje ispita i tvrdživanje diferencijalnih ispita, Obrazac u prilogu br. 1 Pravilnika) ja nista nije dokumentovano u tom smislu). najproblematičnije je što uopšte nema specifičnih preduslova definisanih za prelaz sa drugih viših i visokih škola na pravne nauke.

B.4.2 Pravilnik o prijemnom ispitu nije naveden/priložen.

Greškom verovatno je opet pod B.4.2. navedeno detaljno kako je regulisano ocenjivanje studenata. Taj deo je dobar i detaljno obrazložen i dokumentovan nizom pravilnika, ali tu ne pripada.

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.5. (Ciklusi I ii II) - NASTAVNO OSOBLJE

B.5.1. Izrazito frazerski i uopšteno, odnosi se na ceo Univerzitet a ne posebno na pravne nauke i cikluse I i II pravnih studija. To i link na koji se upućuje, jasno pokazuje: [**Прилог 5.1. Правилник о стручном и научном усавршавању наставног особља Универзитета за пословне студије Бања Лука**](#)

Deklarativno studijski program pravnih nauka ima definisane obrazovne ciljeve, ali ne i dokaze njihove ostvarivosti. Pravi dokazi vezani za silabuse pojedinačnih predmeta i precizno imenovane nastavnike koji treba da izvode nastavu baš na tim predmetima, i spisak nastavnika koji je baš iz pravne struke i sa visokim kompetencijama za pojedinačne predmete iz pravne struke ne postoji. Postoje spiskovi nastavnika na zajedničkoj listi za ceo Univerzitet, (knjiga evidencije nastavnika, Prilog 2.6.) sa samo manjim brojem ponuđenih podataka iz biografija samo manjeg broja nastavnika, njihovih stručnih profila, geneze napredovanja. Prilog 4.6. Knjiga evidencije nastave, i još nekoliko mesta gde treba da budu vidljivi silabusi pojedinačnih predmeta, nudi samo prazan formular silabusa. U samoevaluacionom izveštaju, analiza kvaliteta nastavnika nudi samo zbirno (na str. 54) evaluaciju za 25 nastavnika, bez diferenciranja i preciziranja imena i profila onih vezanih za pravnu struku i pravne studije. I Samoevaluacioni list B 10.1.1.2. za 2016/2017. godinu ponavlja iste greške i propuste, nigde nema silabusa, spiskova literature, udžbeničke literature, a gde se po sadržaju obećava prikaz

pravnih nauka, pomešano je sa ostalima. Generalno se vrlo malo prikazuje pravni studij sam po sebi, mnogo više su opisi, dokumentacija, dokazi i obrazloženja vezani uopšteno za Univerzitet u pitanju. Najmanje se generalno govori precizno o studijama prava i nastavnim kadrovima za te studije. Stiče se utisak da ne postoji precizno određeno i za svrhe prevashodno pravnih studija izabrano nastavno osoblje. Upada u oči da je previše ekonomskih predmeta na pravnim studijama, na 1. godini Monetarne i javne finansije (otkud uopšte takav predmet na 1. godini studija prava), takođe na 1. godini Principi ekonomije, na 2. godini Poslovno pravo, na 3. godini Bankarsko pravo, na 4. godini Finansije i poresko pravo i Ekonomija i ekonomska politika. Pri tom, u spisku prijava ispita za polaganje određenih ispita po godinama, među ispitima koji se polažu pominju se predmeti koji nisu u nastavnom programu sa istim imenom, na primer – Privredni sistem i ekonomska politika na 1. godini, Bankarsko pravo i hartije od vrednosti na 3. godini studija.

B.5.2. Link koji upućuje na rukovođenje ljudskim resursima, karijernim napredovanjem,... nije naveden.

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.6 (Ciklus I i II) - RESURSI ZA UČENJE I PODRŠKA STUDENTIMA

B.6.1.1. Studenti su deklarativno uzeli dobro informisani o nastavnom procesu, usavršavanju, sportskim aktivnostima, pravnim klinikama, stručnoj praksi,... i navedeni su linkovi kao dokaz, mada se samo prilog 2.3. i 2.5 odnose direktno na studente. I nema nikakvog diferenciranja pravila, podsticaja, regulacija vezano za dva razdvojena ciklusa - I i II.

(Прилог 2.2. Статут)

(Прилог 2.3. Правила студентског представничког тијела)

(Прилог 2.4. Правилник о осигурању квалитета на Универзитету за пословне студије Бања Лука.)

Прилог 2.5. Правилник о оснивању, организовању и раду Правне клинике Факултета правних наука Универзитета за пословне студије Бања Лука

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.8 (Ciklus I i II) - INFORMISANJE JAVNOSTI

B.8.2 - nema ničega o informisanju na stranom jeziku, što znači da ono i ne postoji; nema specifikovano ničega o informisanju vezano za pravne studije ciklusa I i II.

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.9. (Ciklus I i II) - KONTINUIRANO PRAĆENJE I PERIODIČNA REVIZIJA STUDIJSKIH PROGRAMA

Preapstraktno, frazerski, skoro ništa vezano za ciklus I i II pravnih studija:

(Прилог 2.2. Статут Универзитета)

(Прилог 2.14. Правилник о усвајању студијских програма)

(Прилог 2.5. Стандарди за обезбеђење квалитета студијских програма)

(Прилог 2.6. Поступак за обезбеђење квалитета образовног процеса)

(Прилог 2.15. Правилник о оцјењивању студената)

(Прилог 2.16. Правилник о упису студената на Универзитету за пословне студије Бања Лука)

(Прилог 2.17. Правилник о правилима основних академских студија првог степена)

(Прилог 2.18. Правилник о академским студијама другог степена)

(Прилог 2.19. Правилник о академском организовању трећег циклуса)

(Прилог 2.20. Анкете студената о квалитету наставног процеса, о квалитету подршке наставном процесу, о комуникацији)
(Прилог 2.21. Анкете свршених студената)
(Прилог 2.22. Анкете послодаваца)"

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.10. (ciklus I i II) - PERIODIČNO VANJSKO OSIGURANJE KVALITETA
 Ova rečenica nije dovoljna da odgovori na postavljeno pitanje za pravne studije ciklusa I i ciklusa II: "Како је Универзитет за пословне студије је 2012. године прошао институционалну екстерну евалуацију, а Факултет правних наука је почео са радом академске 2011/12 тако да су искуства коришћена у креирању свеукупних наставно научних активности на Факултету, у периоду постојања Факултета правних наука,

ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ:

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA ZA KRITERIJUM B2 - KREIRANJE I ODOBRAVANJE STUDIJSKIH PROGRAMA

Ispraviti greske pomenute pod B.2.1. za I i II ciklus
 B.2.1.2 - Učešće studenata pokriti kvalitetnim dokumentom.
 B.2.1.4. - Popraviti objašnjenje ciljeva i ishoda pravnih studija oba ciklusa.
 B.2.2.2. - Izgraditi matricu ishoda učenja
 B.2.2.2.3. Povećati uporedivost
 B.2.3.2. - Obezbediti reglisane uslove za sve studente da pohađaju stručnu praksu, bilo prekopравних klinika, koje se pominju, ili u sudovima, privrednim organizacijama, državnoj administraciji.
 B.2.3.3. Predvideti konkretne mehanizme za prilagođavanje i subjekte koji moraju da se konsultuju.
 B.2.3.5. Pravilnik o završnom master radu mora da se ustanovi ili da se odredbe vezane za master rad uključe u Pravilnik o završnom radu.
 B.2.3.6. Praćenje završenih stručnjaka i njihovih znanja i kompetencija precizirati.

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA ZA KRITERIJUM B 3 (Ciklusi I i II) - UČENJE, PODUČAVANJE I OCJENJIVANJE USMERENO KA STUDENTU

B.3. Precizirati i bolje dokumentovati ulogu studenata u unaopređenju obrazovnog procesa na pravnim studijama ciklusa I i II.
 B.3.1.3. napraviti detaljni pravilnik o zaštiti integriteta studenta i prava ne samo u procesu učenja i polaganja ispita nego mnogo šire.

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.4. (Ciklusi I i II) - UPIS I NAPREDOVANJE STUDENATA, PRIZNAVANJE, SERTIFIKACIJA

B.4.1. Pooštriti i precizno regulisati proceduru prelaska sa drugih obrazovnih ustanova na pravne nauke.
 B.4.2. regulisanje prijemnog ispita i kriterijuma upisa studenata je neophodno.
 Iz B.4.2. Izmestiti na odgovarajuće mesto deo o regulisanju ocenjivanja studenata, kraj str. 50 i cela 51.
 Razrešiti malu konfuziju oko B.4.3. i B.4.4. i B.4.5. različiti su imenovani sadržaji u Uputstvu za recenzenta i za Aplikacioni materijal/Samoevaluaciju.
 B.4.4. regulisati mobilnost studenata i priznavanje obaveza sa mobilnosti)ekvivalencija predmeta i ispita i ocena, i ustanoviti mehanizme za podsticanje internacionalizacije studiranja i mobilnosti studenata.

Popraviti: **U Uputstvu za recenzenta Б.4.3. se odnosi na stečene kvalifikacije** (Наведите садржај документа који описује стечену квалификацију, укључујући постигнуте исходе учења и контекст, ниво, садржај и статус студија који је студент завршио), а у Апликационом документу и самоевалуацији односи се на стручну праксу (Б.4.3. Опишите концепт извођења практичне наставе, наведите уговоре које високошколска установа има склопљене са привредним субјектима за извођење практичне наставе те друге начине организовања праксе за студенте).

NAPOMENA: SVE ŠTO SE ODNOSI NA Upis, mobilnost, stručnu praksu, ocenjivanje... ništa nije navedeno za ciklus II, tako da to sve mora da se uradi i za ciklus II i treba ga regulisati.

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.5. (Ciklusi I i II) - NASTAVNO OSOBLJE

Kadrovsku politiku vezanu za pravne nauke izdvojiti od ostalih studijskih programa, pogotovo od onih vezani za poslovno pravo, i fokusirati samo na pravne nauke i profesionalne kompetencije za pravničku profesiju. B.5.4. se razlikuje u Uputstvu za recenzenta i u Aпликационом документу. U аоппликационом документу се односи на избор метода учења и то треба преизирати, јер је веома паушално. U Uputstvu се поминје административно и помоћно особље, односно на питање како ово особље може да развија своје компетенције.

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.6 - (Ciklus I i II) - RESURSI ZA UČENJE I PODRŠKA STUDENTIMA

B.6.1.1.1 Treba unaprediti ceo korpus ideja i pravila o informisanju studenata, uključiti i nepostojeći čak i deklarativno deo o pravima i obavezama studenata, o zaštiti njihovog integriteta, o zaštiti od zlostavljanja,.....

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.8 (Ciklus I i II) - INFORMISANJE JAVNOSTI

Uvesti informisanje na stranom jeziku/engleskom (engleska stranica sajta); uvesti specifično i detaljno informisanje o pravnim studijama ciklusa I i II, i na srpskom i na engleskom jeziku.

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.9. (Ciklus I i II) - KONTINUIRANO PRAĆENJE I PERIODIČNA REVIZIJA STUDIJSKIH PROGRAMA Napraviti konkretne strategije praćenja i revizija studijskih programa ciklusa I i ciklusa II pravnih studija.

ZBIRNO MIŠLJENJE RECENZENTA B.10. (ciklus I i II) - PERIODIČNO VANJSKO OSIGURANJE KVALITETA Od paušalne rečenice, koju sam citirala, preći na konkretno obrazloženje vezano za cikluse I i II pravnih studija.

SUMARNA NAPOMENA/PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE PRAVNIH STUDIJA OBA CIKLUSA:

Treba precizirati i upotpuniti dokumentaciju odvojeno za pravne nauke, navest precizno predmete i nastavnike koji predaju baš te predmete, navesti sve silabuse i sve CVje nastavnika prava, napraviti bolji balans u korist pravnih predmeta između pravnih i ekonomskih disciplina.

Informacije o pravnim naukama – gostujućim predavanjima, konferencijama, mobilnosti, projektima, o mogućnostima za studente da pohađaju letnje škole, stručne prakse, volontiranja, ponude za stipendije i usavršavanja treba da se izdvoje iz opšteg infomisanja o događanjima na Univerzitetu i treba da budu mnogo bogatije.

Napraviti ozbiljan informator za studente nove generacije pravnih studija oba ciklusa i apdejtovati ga svake godine.

Studijski program pravnih studija mora supstantivno da se revidira, a onda i da se periodično unapređuje. To podrazumeva i da silabusi budu vezani za precizno određenu kadrovsku strukturu, koja se kontinuirano takođe obnavlja i to tako da nastavni kadar pravne struke za sve potrebne oblasti pravnih studija dobije adekvatno pokriće u profesionalnim kompetencijama, i da se sistematski popravljа balans u међуодносу правничких i економских кадрова на правним наукама.

U slučaju pravnih nauka potrebna je bazičnija provera kvaliteta i praćenja „kretanja“, od praćenja kretanja na tržištu (ne isključujući ni njega), pre svega u pravnoj struci i na najboljim fakultetima i univerzitetima kao referentnim za sopstveno unapređenje kvaliteta studijskog programa.

Dokumentacija pravnih studija je previše utopljena i pomešana sa opštom dokumentacijom za Univerzitet kao celinu.

Neophodno je istinski unaprediti kadrovsku bazu pravnih studija, napraviti kadrovsku strukturu koja će se fokusirati prevashodno na nastavu na pravnim studijama i specijalizovati se individualno za pojedinačne predmete i grupe predmeta. Takođe, unaprediti i kurikulum i pojedinačne silabuse.

Ponovno pisanje aplikacije za pravne nauke, odvojeno od ostalog, bilo bi korisno i možda neophodno.

МЈЕСТО И ДАТУМ:

ПОТПИС РЕЦЕНЗЕНТА: